④ אף נשחט על אותו מום רבי יהודה אומר אפילו מת אין מקיזין לו ה] את הדם א"ר חייא בר אבא אמר רבי יוחנן *הכל מודים *במחמץ אחר מחמץ שהוא חייב דכתיב °לא תעשה חמץ °ולא תאפה חמץ ② במסרס *אחר מסרס שהוא חייב דכתיב °ומעוך וכתות ונתוק וכרות: אם על כורת הוא חייב על נותק לא כל שכן אלא להביא נותק ③ אחר כורת שהוא חייב לא נחלקו אלא במטיל *מום בבעל מום ר' מאיר סבר °כל מום לא יהיה בו ורבנן סברי °תמים יהיה לרצון ① ור' מאיר נמי הכתיב תמים יהיה לרצון ההוא למעוטי בעל מום מעיקרא, בעל מום מעיקרא ג] דיקלא בעלמא הוא! אלא למעוטי פסולי המוקדשים לאחר פדיונם, סלקא דעתך אמינא הואיל ואסירי בגיזה ועבודה, במומם נמי ליתסרי, קמ"ל ורבנן נמי הכתיב °כל מום לא יהיה בו ההוא מיבעי ליה *לכדתניא וכל מום לא יהיה בו אין לי אלא שלא יהא בו מום, מנין שלא יגרום לו ע"י אחרים: שלא יניח בצק, או דבילה על גבי האוזן כדי שיבא הכלב ויטלנו: ת"ל כל מום - *אמר מום ואמר כל מום. אמר ר' אמי *הניח שאור ע"ג עיסה והלך וישב לו ונתחמצה מאליה חייב עליה כמעשה שבת, ומעשה שבת כי האי גוונא מי מיחייב והאמר רבה בר בר חנה אמר

אפי' ג](ימות)· אם לא יקיזו אין מקיזין לו בפ"ק דפסחים (דף יא·) [מפרש ד] טעמא דר"י] מתוך שאדם בהול על ממונו אי שרית ליה ה] מקום שאין עושין בו מום אתי למיעבד במקום מום, ובמקום מום ס"ל לר' יהודה כר' מאיר דאסר: הכל מודים· אע"ג דפליגי במטיל מום אחר מום כגון הכא דאחזו דם דאין לך מום גדול מזה שהרי ימות, אפילו הכי מודים במחמץ אחר מחמץ במנחות כלומר כל המסייעין בחימוץ כגון עורך אחר הלש ואופה אחר עורך כולן חייבין: במסרס אחר מסרס· אפי' בבהמת חולין כדכתיב (ויקרא כב) ובארצכם לא תעשו ואם בא אחד וכרת הבילים והניחן תלויין בכיס ובא אחר ונתקן לגמרי חייב גם הוא: אם על כורת· שמניחן תלויין (א) ו] *(וילא) חייב, על נותק לגמרי לא כל שכן: כל מום· "כל" ריבויא היא ומשמע דאפי' בבעל מום לא יתן מום אחר: ורבנן סברי תמים יהיה לרצון· כתיב ברישיה דקרא ומשמע הכי אותו שהוא תמים וראוי להיות לרצון בההיא מזהרנא לך דכל מום לא יהיה בו אבל בבעל מום שרי ז]: דיקלא בעלמא הוא· דלא קדוש ח] ומאי איצטריך קרא למישרי להטיל בו מום: פסולי ואסירי בגיזה· כדאמרי' בפ"ב דבכורות (דף טו·) תזבח ולא גיזה: קמ"ל· דהואיל ונפדו שרי להטיל בו מום אבל קודם פדיון אסור: לא יהיה· קרי ביה לא (ב) *יהיה שלא יטיל בו מום ט] מום לא יהיה בו מלי למיכתב וכתיב כל מום לרבות כולם: הניח שאור על גבי עיסה· מנחות: וישב לו ונתחמצה מאליה חייב· בהנחה בעלמא: כמעשה שבת· כי היכי דמיחייב מניח בשר על גחלים בשבת ונצלה מאליו (ג) חייב: כמעשה [צלי י] בשבת· כלומר הכא חייב בהנחה בעלמא כי היכי דמיחייב בשבת אם היה עושה בו מעשה צלי גמור שהיפך בו דהתם איכא

ותדע דהא מפרש במתניתין דפליגי במטיל מום בבעל מום דרבי מאיר אסר ורבנן שרו כדאמרינן יקוץ אע"פ שעושה בו מום דתמים יהיה לרצון כתיב ובלבד שלא ישחוט עליו דגזרינן דלמא אתי לאתרומי ולהקיז אפי' בלא אחוז דם ורבי שמעון מיקל טפי דלא גזר ושרי אף לשחוט עליו אע"פ שעשה מום במתכוין והא דמפרשינן טעמא דר' שמעון במתניתין משום דבר שאין מתכוין היינו טעמא משום דעל כרחך מתני' לא איירי כעין ברייתא דמתני' תנן וחכ"א יקוץ ובלבד שלא יעשה בו מום ובברייתא קתני וחכ"א יקוץ אף ע"פ שעושה בו מום אלא היינו טעמא משום דברייתא איירי בשאין לו רפואה אא"כ יקוץ במקום שיעשה בו מום כמו באוזן או בניב שפתים הלכך חשיב קך אחוזת דם כמום והוה ליה כמטיל מום בבעל מום ואפילו במתכוין נמי שרי מאחר דאין לו רפואה אלא אם יעשה לו מום אלא דגזרינן לשחוט עליו דלמא אתי לעשות בו מום כשיש לו רפואה בענין אחר ורבי שמעון לא גזר אבל במתני' כשיש לו רפואה בהקזת הגוף שאין עושה מום ואפי' הכי אסר ר' יהודה דגזר מקום שאין עושה בו מום אטו מקום שעושה בו מום ורבנן שרו במקום שאין עושה בו מום דלא גזר רבי שמעון אומר יקוץ אע"פ שעושה בו מום כלומר אף במקום שיכול לבא לידי מום *ולא שיהא פסיק רישיה ושרי דר' שמעון לטעמיה דאמר דבר שאין מתכוין מותר והשתא ניחא ההיא דפ"ק דפסחים (דף יא·) דמייתי התם מתני' דבכורות ומפרש טעמא דר' יהודה מתוך שאדם בהול על ממונו אי שרית ליה במקום שאין עושין בו מום אתי למיעבד במקום שעושין בו מום ורבנן כל שכן דאי לא שרית ליה אתי למיעבד והשתא מה צריך לטעמא דרבנן הא"ל דרבנן שרו משום דאפילו מטיל מום במתכוין ליכא איסורא דאורייתא כדדרשינן תמים יהיה לרצון אלא היינו טעמא כדפרישית דהתם מיירי בשיש לו רפואה ע"י הקזת הגוף שאין עושה בו מום וקצת קשיא מתורת כהנים דדריש התם קרא ומייתי עלה פלוגתא דמתני' דהוה ליה לאיתויי פלוגתא דברייתא והכי איתא בפרשת אמור אל הכהנים תמים יהיה לרצון אין לי אלא עשה לא תעשה מנין ת"ל כל מום לא יהיה בו יכול נפל מן *הגג או נשבר יהא עובר עליו ת"ל לא יהיה בו מום אל תתן בו מום מכאן אמרו בכור שאחזו דם כו' כדאיתא בבכורות (דף לד·) : **הכל** מודים במחמץ אחר מחמץ שהוא חייב· הקשה הרב רבינו יעקב מאורלינ"ש מהא דאמרינן פ"ק דע"ז (דף יג:) (גמרא עיר שיש בה עבודת כוכבים) גבי מקדיש בזמן הזה דקאמרינן נועל דלת בפניה והיא מתה מאליה ופריך וניעייה ניסקרא ומשני רבה שנראה כמטיל מום בקדשים ופריך נראה מטיל מום מעלייא הוא ומשני *כאן בזמן שבית המקדש קיים כו' ופריך וליהוי כמטיל מום בבעל מום דאע"ג דלא חזי להקרבה אסור ומשני בעל מום אע"ג דלא חזי לגופיה לדמיה חזי לאפוקי הכא דלא חזי לא לגופיה ולא לדמיה והשתא הרי מחמץ אחר מחמץ דלא חזי לא לגופיה ולא לדמיה וחייב וי"ל דבזמן הזה יש לפטור יותר ועוד דבמחמץ מיחייבי טפי כדאמר הכא דאפילו מאן דפטר מטיל מום בבעל מום מודה במחמץ אחר מחמץ דחייב : **להביא** נותק אחר כורת· פי' בקונטרס בא אחד וכרת את הבילים והניחם תלויים בכיס ובא אחר ונתקן לגמרי ואי אפשר לומר כן דבבכורות פרק על אלו מומין (דף לט:) אמרינן דנתוק וכרות לא הוו מומין פירוש משום דאיתנהו בכיס ונראה דכורת היינו *שכרתו ממקום חיבורו ולא שכרתו לגמרי : **אלא** למעוטי פסולי המוקדשין לאחר פדיונם· הוה מצי למימר למעוטי בזמן הזה דחשיב ליה בפ"ק דע"ז (דף יג:) נראה בעלמא ושמא לא צריך קרא להכי : **אמר** מום ואמר כל מום· השתא דרשי כולהו תנאי כל ותימה דבריש אלו עוברין (פסחים מג:) דפריך ורבי אליעזר איהא כל לרבות את הגסים כי כל לרבות עירובו וכי תימא רבי אליעזר לא דריש כי כל והתניא כו' מאן שמעת ליה דדריש כל ר' אליעזר מאי קושיא הא איכא תנאי טובא דדרשי כל וכן ר' עקיבא בפרק התערובות (זבחים דף פב·) גבי כל חטאת וי"ל דמ"מ קשיא ליה התם דלא משתמיט תנא בשום דוכתא יא]* [שיסבור] דהתערובת חמץ בכרת ועוד אע"ג דלא דרשי רבנן התם כל יש מקומות דדרשינן כגון במגרובה (ב"ק דף סב·) דאמר כל רבויא הוא ובפרק ב' דסוכה (דף כז:) דריש כל האזרח בישראל ישבו בסוכות מלמד שכל ישראל יושבין בסוכה אחת ור' יהודה דריש הכא כל מום למטיל מום בבעל מום ולא דריש התם כל בריש אלו עוברין (פסחים דף מג:) ובפרק קמא דכריתות (דף ה:) נמי דריש ר' יהודה כל דם לכך נראה דהתם טולה בדבר שאין סברא לרבות כגון עירובו וכגון נשים משום היקש וכגון מקלאו דכל תקפירו הני דוקא שייך לדמות ועל זה קאמר כמאן כר' אליעזר דדריש כל לרבות דבר שאין סברא לרבות ועל זה נמי קאמר ורבנן כל לא דרשי לרבות דבר שאין סברא לרבות* : **הניח** שאור על גבי עיסה והלך וישב לו ונתחמצה מאליה· ואע"ג דכתיב בקרא לא תעשה ולא תאפה משמע מידי דעבדיה כגון לישה ועריכה ואפייה וקיטוף הכי נמי לא תעשה קרינן ביה : **ומעשה** שבת כי האי גוונא מי מיחייב כו' יב] אע"ג דהדביק פת בתנור מיחייב התם משום דדרכו לאפות* כולו אבל כאן כשאדם מניח לפת שאור שלם ע"ג עיסה אין דרכה להתחמץ כולה אלא אותו צד לאודיה שנוגע בשאור ואותו צד עצמו אין דרכו להתחמץ חימוץ גמור (דכי הי"ג לא בעינא חמץ נוקשה) דדמי למאכל בן דרוסאי לפיכך מדמי לה מעשה צלי של שבת דהיפך בו חייב לא היפך בו פטור דכל בצד אחד כמאכל בן דרוסאי נאו כלום הוא :

ואם

כה א מיי' פי"ב מהל' מעה"ק הלכה יח:

כו ב מיי' פט"ז מהל' איסורי ביאה הל"ב:

כז ג מיי' פ"א מהלכות איסורי מזבח הל' ח:

כח ד מיי' פ"ב מהל' בכורות הלכה ה טוש"ע י"ד סימן שיג סעיף ה:

כט ה מיי' פי"ב מהל' מעשה"ק הלכה טו:

ד"ק

[שבת קיא. בכורות לג: ע"ש]

בכיס חייב נ"ק

[ביצה כג. בכורות לג:]

בבכורות איתא יתן

שמא שלא יטיל בו מום ס"ד ולאח"כ ד"ה אמר מום דשוב לא כו' נ"ק

שייך לקמן

ובלבד שלא יהא נ"ק

בבכורות איתא אחד מום ואחד כל מום

הגג ונשבר נ"ק

צ"ל ס"ם

שכרתו לגמרי ממקום חיבורו ונתוק שנתקם לגמרי אלא שהם בכיס ס"ד נ"ק

[ועי' תוס' בכורות לג: ד"ה כאן]

לפימר שיסבור נ"ק

[ועי' תוס' לעיל יא: ד"ה רי ותוס' מ"ה ע"ג. ד"ה כ"ל ותוס' פסחים מג: ד"ה מאן ותוס' זבחים פג. ד"ה פ"ג]

לפת טלו שלם אבל כאן כשאדם מניח שאור ע"ג עיסה כו' גמור כבכ"ג אלא כעין חמץ נוקשה דדמי כו' נ"ק

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אם על וכו' תלויין חייב כצ"ל ותיבת וילא נמחק: (ב) ד"ה לא יהיה קרי ביה לא יטיל שלא: (ג) ד"ה כמעשה שבת וכו' ונצלה מאליו ס"ד הכא נמי חייב :

שיטה מקובצת

א] היכות את הדם נמחק : ב] דיקלא בעלמא הוא· תימה בפ"ק דע"ז (דף יג) דפריך וליהוי כמטיל מום בבעל מום מאי פריך הא ליכא למ"ד בבעל מום מעיקרו ובזמן הזה בעל מום מעיקרו הוא ואומר הר"ם דלא דמי דהתם נהי דחשיב ליה כבעל מום משום דלא חזי להקרבה מ"מ קדושת הגוף חלה עליו לדין מועל אחר מועל אבל הכא דבעל מום מעיקרו לא חל עליו קדושת הגוף כלל הוי טפי דיקלא בעלמא· תר"ח : ג] אפילו מת : ד] מפרש מתוך : ה] שרית ליה במקום : ו] תיבת ויצא נמחק : ז] שרי א)· בבעל מום מעיקרא שנולד מומו עמו בהדיא מותר להטיל בו מום : ח] קדוש ואמאי : ט] מום: אמר מום· כלומר מום לא : י] צלי דשבת אות ב' נמחק : יא] דהכתא לסימר : יב] אע"ג דהדביק פת בתנור [מיחייב]· הם [התם משום] דדרכו לאפות בכך אבל הכא אין דרך להמן רק לאותו צד של צד השאור ואותו הוי כנוקשה ודמי כמאכל בן דרוסאי כמו מעשה צלי דשבת דלא הפך פטור דכל מאכל דרוסאי מצד אחד פטור דלאו כלום הוא · גליון :

א) נראה שכוונתו לגירסא דהרי הס"ד ולאח"כ מה"ד בעל מום מעיקרא וכו' .

רבינו גרשום

אף נשחט על אותו מום· דקסבר דמקיזו אף במקום שעושה מום ורשותא [אותו] על מום שנעשה בכוונה ויאכל כלו לכהנים : במחמץ אחר מחמץ· היינו אופה אחר עורך : אם על כרות הוא חייב· שעדיין נשתיירו בו מקצת ביצים : על נתוק לגמרי· לא כ"ש : לא נחלקו אלא במטיל מום בבעל מום· דהאי בכור שאחזו דם היינו בעל מום : ורבנן סברי תמים יהיה לרצון כל מום לא יהיה בו· כלומר כשהוא תמים וראוי לרצון אסור להטיל בו מום : [ההוא] למעוטי בעל מום מעיקרו· שנולד במומו דאין אסור להטיל בו מום· סלקא דעתך אמינא הואיל ואסירי בגיזה ועבודה כדאמרינן בפרק הלוקח עובר פרתו של נכרי וכל שקדם הקדשם את מומן וכו' : אמר מום· כלומר יכול למימר מום ואמר כל מום לרבות : כמעשה

מהפיך

נושא/מבנה

דוגמאות על פוגע בגבו שכבר נפגע

הכל מודים / לא נחלקו אלא

1- מחמץ אחר מחמץ

2- מסרס אחר מסרס

3- מטיל מום בבעל מום (בגין הקזת דם במקום שיעשה מום)

מבנה

שלבים להסביר לפי ר"מ מה בא "תמים יהי' לרצון" (מעט)

נושא

הניח שאור על גבי עיסה של מנחה ונתחמצה מאליה חייב עליה.

סוגיא מקשרת זאת לבעיה בשבת